

Blaðurklippa (dönsk) með grein eftir Kristján Albertsson

Bjarni Benediktsson – Blaðurklippa (dönsk) með grein eftir Kristján Albertsson

Tekið af vef Borgarskjalasafnsins

bjarnibenediktsson.is

Einkaskjalasafn nr. 360
Stjórnmalamaðurinn
Askja 2-8, Örk 10

©Borgarskjalasafn Reykjavíkur

Altingsvalgene i Morgen

De politiske Partier, der staar over for hinanden ved Valgene i Island, er paa den ene Side Selvstændighedspartiet, der er konservativt indstillet, har næsten hele Borgerskabet og en stor Del af Bondebefolkningen bag sig, paa den anden Side de radikale Forbunds-fæller, Fremskridtspartiet, der væsentlig har Vælgere paa Landet, og Arbejderpartiet.

For at forstaa, hvad der kæmpes om, er et flygtigt Tilbageblik nødvendigt. Efter et fireaarigt konservativt Regime kom Fremskridtspartiet til Magten ved Valgene i 1927, dog med Arbejderpartiets Støtte. Statsindtægterne havde været rigelige, der blev ydet store Bidrag til kulturelle Formaal og til Fremme af Erhvervslivet, navnlig Jordbruget, men samtidig betalte den konservative Regering omtrent Halvdelen af den islandske Statsgæld, der var vokset stærkt i Krigsaarene umiddelbart efter Verdenskrigen.

Under Fremskridtsregeringen i Aarene 1927—31 overskred Statsindtægterne vedblivende langt det normale, men den finansielle Politik blev en helt anden end tidligere. Selvstændighedspartiet beskyldte Regeringen for en grænseløs letsindig og usømmelig Ødselhed, idet den ikke alene til sidste Skilling brugte Statens rigelige Indtægter, delvis til Foretagender af tvivlsom Værdi, men ogsaa tog et stort nyt Statslaan i England, som man mente kunde været undgaaet ved en mere økonomisk Forvaltning af Statens Midler. Navnlig blev Selvstændighedspartiets Opposition stadig heftigere og mere forbitret, fordi Partiet mente, at Regeringen indførte en mere skamløs og planmæssig Korruption, end man kunde have tænkt sig Muligheden af i Island. Det vilde føre for vidt her at gøre Rede for disse Beskyldninger. Som Eksempel kan nævnes, at inden Valgene i 1931 udgav Fremskridtsregeringen paa Statens Bekostning et illustreret Pragtbind om Rigmagtens Foretagsomhed Aarene 1927—31, der forherligede Ministeriets og Altings-Majoritetens Storsyn og Initiativ i denne enestaaende Periode, som Modsætning til det konservative, langsomme Tempo.

Inden Valgene 1931 fandt Arbejderpartiet det fornuftigt at tage Afstand fra Regeringen, og et Mistilidsvotum blev fremsat. Men netop den Dag, Debatten derom skulde begynde, opløste Statsminister *Tryggvi Thorhallsson* Altinget. Man vil endnu huske det Raseri, der greb Befolkningen og bl. a. gav sig Udslag i Demonstrationer i Reykjaviks Gader af saa truende Karakter, at Thorhallsson saa sig nødt til øjeblikkelig at skille sig af med Justitsminister *Jonas Jonsson*, Partiets mægtigste Fører, og Finansminister *Einar Arnason*, samt selv paa Forlangende at overrække Selvstændighedspartiets Fører *Jon Thorlaksson* en skriftlig Erklæring, hvori han lovede ikke at misbruge Statens Midler til Fordel for sit Parti under den forestaaende Valgkamp.

Selvstændighedspartiet gik nu til Valg, bl. a. paa en Revision af den forældede Valglov, en Revision, der gik ud paa at sikre Bybefolkningen den politiske Indflydelse, der tilkom den i Forhold til sin Folkemængde. Bondebefolkningen, hvis Magt skulde indskrænkes betydelig, sluttede sig derfor endnu en Gang i den Grad til Fremskridtspartiet, der forsvarede Valgkredsordningen, at dette Parti ved Valgene fik Majoritet i Altinget. Bag denne Majoritet stod imidlertid kun en Trediedel af Landets Vælgere. De mere besindige indenfor Fremskridtspartiet indsaa nu, at en Revision af Valgloven var nødvendig for at sikre Freden i Landet, og gik ind paa sammen med Selvstændighedspartiet at danne et Samlingsministerium, med *Asgeir Asgeirsson* som Statsminister, for at gennemføre denne Revision. Den ny Valglov er nu vedtaget, og der vælges for første Gang efter den i Morgen.

Altinget kommer nu til at bestaa af højst 49 Medlemmer, hvoraf 11 er Tillægsmandater, beregnede til at jævne de eventuelle Misforhold mellem Antallet af Partiernes kredsvalgte Tingmænd og deres samlede Stemmeantal ved Valgene.

Under Fremskridtsregimet kunde man tydelig mærke en voksende Utilfredshed i Partiets Rækker, baade i Altinget og ude blandt Vælgerne.